

Miért úrvacsoráz(z)unk?

Lekció: Ám 4,4-13/Textus: 1Kor 11,17-34

2015. június 14.

Most akkor a korinthusiak úrvacsoráznak, vagy nem úrvacsoráznak? Összegyűlnek, az Úr vacsorájára, de Pál mégis azt mondja: *"Amikor összegyülekeztek, nem az Úr vacsoráját eszitek..."* Sőt, *"nem javatokra, hanem károtokra jöttök össze."* Ezért: *"nem dicsérhetlek titeket."* Súlyos szavak a korinthusiak összegyülekezéséről, istentiszteletéről. Úrvacsorai gyakorlatuk alapján minősíti Pál összegyülekezésüket, istentiszteletüket.

Ezekben a hetekben az istentiszteletéről szólnak az igehirdetések. Az igehirdetés, amely minden református istentisztelet központi eleme, olyan ígék alapján szólít meg bennünket, amelyek Isten népe istentiszteletével kapcsolatosak. Szembenéztük *Isten szentségével* az istentiszteleten: mi következik abból, hogy a mindenható Isten jelenlétében gyülekezünk össze? Szó esett *az összegyülekezés* mikéntjéről: miért hívja Isten az ő népét minden héten az ő jelenlétébe, és mit árul el rólunk, ahogyan felülemelkedünk az ő rendjén? Mai témánk az *istentisztelet mint jel*. Miért és hogyan úrvacsoráz(z)unk? A válasz: mert az Isten szerinti módon úrvacsorázó közösség jel a világban és a világnak.

1. Miért és hogyan jel az úrvacsora?
2. Hogyan fordulhat ez visszájára?
3. Mire hív bennünket Isten?

1. Miért és hogyan jel az úrvacsora?

Pál apostol kifejti a korinthusi gyülekezet tagjainak az úrvacsora lényegét, amelyet nem máshol, mint Jézus szavaiban találunk. Emlékezteti őket arra, hogy Jézus Krisztus azon a különleges páskavacsorán, amelyet a halála előtti napon a tanítványokkal töltött el, újraértelmezte Izrael legnagyobb ünnepét, az egyiptomi szabadulásra emlékező páskaiünnepet. Hasonlóan szabadulásról beszélt, de egy új szabadulásról, Istennek egy új munkájáról, egy új szövetségről. Itt a kenyér, amit megtörnek a páskán, nem más, mint Jézus teste, amely megtöretik; és a pohár, amelyet felemelnek hálaadással, nem más, mint Jézus vére, amely kiontatik. A páskavacsora minden elemét magára vonatkoztatja Jézus: az ő halála és feltámadása által születik meg az új szövetség, ez az egészen új kapcsolat Isten és a Krisztusban bízók között. Amiről a vacsorán Jézus beszélt, a következő napon valóság lett: testét szögekkel és lándzsával megtörték, vérért kiontották a kereszten. Mindez azonban értetek, értünk történt, mondta Jézus, ismétli az apostol, és halljuk mi is újra és újra. Amikor a gyülekezet egybegyűl Isten magasztalására, az úrvacsora ünneplésével rendszeresen felidézi maga előtt Jézus Krisztus üdvözítő kereszthalálát.

Ez a keresztény istentisztelet kritériuma. Ez a keresztény istentisztelet szíve, szívdobbanása, együtt az igehirdetéssel. Mert az igehirdetés csak arról szólhat, amiről az úrvacsora. A megfeszített és feltámadott Krisztus hirdetéséről. És ha az igehirdetés

eltévelyedik, emberi célok szolgálatába áll, kiüresedik, lapossá, sekélyessé, sőt, akár hamissá és hazuggá lesz (amint lehet és gyakran lett is), az úrvacsora emlékeztet: mi azért vagyunk együtt, hogy a megfeszített és feltámadott Krisztus magasztaljuk, aki közöttünk van. Ezért és így lesz az úrvacsora minden istentisztelet kritériuma: nem engedi elfelejtenünk a lényeket. Lássuk ezt bővebben!

Az úrvacsora jele annak, hogy Jézus Krisztussal eggyé lettünk, és általa tápláltatunk. Miközben nem valljuk, hogy a kenyér valóságosan Jézus testévé, a bor valóságosan Jézus vérévé változna át, azt sem hisszük, hogy az úrvacsora nem több, mint emberi cselekedet. Hiszük, hogy Jézus Krisztus valóságosan jelen van a Szentlélek által, és amint hittel vesszük magunkhoz a kenyeret és a bort, ő táplál bennünket, ahogy a régiek mondták, "lelkiképpen." Pál levele előző fejezetében egyértelműen rámutat a Krisztussal való egységre: *"Az áldás pohara, amelyet megáldunk, nem a Krisztus vérével való közösségünk-e? A kenyér, amelyet megtörünk, nem a Krisztus testével való közösségünk-e?"* (1Kor. 10. 16)

Másodszor, az úrvacsora jele annak, hogy Jézus Krisztus egymással is közösségbe vont bennünket. Az úrvacsora gyülekezeti esemény, nem egyéni. Jézus azt mondja: *"vegyétek, egyétek..."* - és közben körbeadja az egy kenyeret. Majd vette a poharat, hálát adott, és körbeadta. Erre mutat, hogy az előbb idézet helyen Pál ezt is hangsúlyozza: *"Mivel a kenyér egy, mi is mindannyian egy test vagyunk, mert mindannyian egy kenyérből részesedünk."* (v. 17) Te csak abból a kenyérből ehetsz, amiből a testvéred is eszik. Nincs más. Te csak abból a kehelyből ihatsz, amiből a testvéred is iszik - nincs más. (Ezért veszélyes teológiailag a kiskelyhek használata... mindig emlékezz, egy kelyhet emelünk fel Jézus szavait ismételve!) Az úrvacsora jel: azok gyűlünk össze az istentiszteleten, akik megbékéltünk egymással, akik szeretetközösségben élünk, akik az Isten által teremtett új emberiség előhírnökei vagyunk.

Harmadszor, az úrvacsora (és az istentisztelet) jele annak, hogy Isten még mindig végzi a maga elhívó, megváltó és üdvözítő munkáját a világban. *"Mert valamennyiszer eszitek e kenyeret és isszátok e poharat, az Úr halálát hirdessétek, amíg eljön."* Figyeljük meg, hogy Jézus egyrészt elrendelte, hogy követői gyakorolják az úrvacsora ünneplését, másodszor pedig ehhez hozzákapcsolta az evangélium hirdetését. Amint a keresztyén gyülekezet újra és újra ünnepli az úrvacsorát, emlékezik Jézus halálára, megéli Jézus jelenlétét a jelenben, előre is tekint: hirdeti őt minden népnek amíg ő vissza nem jön. Igen, újra hangsúlyozzuk: az istentiszteletünk nem csak magunkért van. A népekért, a népekre nézve is összejövünk, és ennek jele az úrvacsora. Minden alkalommal, amikor megtörjük a kenyeret és felemeljük a poharat, Krisztus megváltó halálát hirdetjük minden népeknek! Azt, hogy egy nap visszajön ítélni élőket és holtakat. Ezért most van a kegyelem, a megtérés, az Istenhez fordulás ideje.

2. Hogyan fordulhat ez visszájára?

A korinthusiak úrvacsoráznak - de amit tesznek, mégsem úrvacsora. Lássuk, a fentiek fényében, miért mondja ezt Pál apostol. Mi a helyzet a korinthusi gyülekezetben? Hol lesz semmissé az úrvacsora, mint az istentisztelet kritériuma, mint Istentől való jel?

"Amikor tehát összegyülekeztek, nem az Úr vacsoráját eszitek, mert az evésnél mindenki a saját vacsoráját veszi el, és az egyik éhezik, a másik pedig megrészegeedik." Az első keresztény gyülekezetek nem templomokban, sőt, nem is nyilvános helyen, hanem leggyakrabban házaknál találkoztak (vö. ApCsel. 18.7). A korinthusi gyülekezet is házban (feltehetően egy jómódú ember nagyobb házában) gyűlt össze. Az istentiszteleti közösséghez és úrvacsorához kapcsolódott a közös étkezés (agapé - szeretetvendégség); e kettő csak a 2. századtól kezdett elválni egymástól a keresztény istentiszteleten. Ez lett a feszültségek, ellentétek kiváltó oka, amelyre az apostol rámutat. Tudniillik az agapéra, amely együtt volt az úrvacsorával, ki-ki vitte a maga élelmét. Egyrészt ebben már eleve benne rejlett az, hogy a gazdagoknak sokkal több volt, mint a szegényeknek, másrészt valószínű, hogy a jómódúak korábban érkeztek, és mire a kemény munka után megérkeztek a szegények (kézművesek, bérmunkások, rabszolgák), csak a maradék volt az asztalokon, vagy az sem. Egyesek jóllaktak, miközben mások meg éhesek voltak, és ebben a helyzetben úrvacsoráztak. Hogyan érezhették magukat a szegényebbek? Milyen érzések lehettek bennük, miközben a tehetősebbekkel ettek egy kenyérből, és ittak egy pohárból? Pál csak ennyit mond a tehetősebbeknek: *"Hát nincsen házatok, hogy ott egyetek és igyatok? Vagy megvetitek az Isten gyülekezetét, és megszegyenítitek a nincsteleneket?"* - Tehát miközben az Úrral és az egymással való egységet ünnepelték (volna) az úrvacsorában, valójában a hasadások lettek nyilvánvalóvá közöttük. Sőt, ez Isten gyülekezetének megvetése, a nincstelének megszegyenítése, mondja az apostol. A jel visszájára fordult...

Ez felhívja a figyelmünket arra, hogy ha egy gyülekezetben az úrvacsoráról biblikus módon gondolkodnak, az nem elég, hiszen ugyanilyen fontos, hogyan élük meg az úrvacsora által megjelenített közösséget. Nevezzük ezt az úrvacsora diakóniai funkciójának. Átéltethetjük, hogy Jézus önmaga kegyelmét adja nekünk, sőt, még az is megérinthet, hogy milyen szép a testvérekkel együtt állni az Úr asztala körül, de Isten igéje ennél mélyebbre megy, és ennél tüzetesebben vizsgálja meg az Úr vacsorájával élő gyülekezetet. Mit jelenthet ez nekünk? A korinthusi agapéék szeretetlen és érzéketlen gyakorlata hogyan tart tükröt nekünk?

Először is mondjuk ki az üzenet lényegét! Attól, hogy egy gyülekezet úrvacsorázik, még nem biztos, hogy valóban az Úr vacsorájában részesül. Továbbá, érdekes módon, itt Pál apostolnak nem annyira dogmatikai, hanem etikai, közösségi kritériumai vannak. Azaz nem az úrvacsora tan ismerete és megvallása lesz a kérdés, hanem az, hogy megéli-e a gyülekezet az úrvacsorán kívül azt a nagy kegyelmet, amit az úrvacsorában kap: közösség az Úrral és közösség egymással. Másképpen: hiába úrvacsorázunk, ha nem éljük meg a szeretet közösségét.

Ez egyrészt megvizsgálja diakóniai, azaz a gyülekezet rászorult tagjainak a segítségére irányuló szolgálatainkat. És, kedves gyülekezet, ezen a ponton hálásnak kell lennünk. Nemcsak a közelmúltban szervezett céladakozásunk (kerekeszékre) gyors és túlcserélhető eredményű sikere miatt. (És ez úton mondok köszönetet az egész gyülekezetnek az adakozásért...) Nemcsak a diakóniai bizottság kitartóan, folyamatosan koordinált és elvégzett, sokféle segítsége miatt (látogatások, anyagi segítség, főzés betegség idején, stb.). Hanem számtalan olyan kisebb-nagyobb testi-

lelki segítség miatt is, amelyekről nem tudok, nem is kell tudnom, de folyamatosan történik a gyülekezetben. Folytassuk mindezeket, ne fáradjunk meg benne, és mostantól lássuk így: minden segítségünk, testvérünk iránti áldozatvállalásunk középpontja, eredője, szíve az úrvacsora, sőt, Krisztus maga. Amit tőle vettünk, azt adjuk tovább.

Ugyanakkor ebben az igehirdetésben, mint az előzőkben is, szembesülnünk kell korunk nagy kihívásával, az individualizmussal, hiszen mindnyájan így formálódunk a mai társadalomban. Hiszem, hogy ezen a területen Isten bennünket, mint gyülekezetet, bűnbánatra és megtérésre hív. Mi is ez az individualizmus? Az, hogy mindent a magad oldaláról, a magad haszna és érdeke felől nézel és értékelsz. És, valljuk be, ez olyan természetes a számunkra, mint hogy lélegzünk. Ehhez kapcsolódik a fogyasztói szemlélet, ami az előzőn túl mindent ár-érték arányban mér. Ez rendben van a piacon, de ijesztő, felháborító, amikor például valaki a párkapcsolatát elemzi ár-érték arány szerint (olvastam ilyet). Vagy amikor a gyülekezetre, istentiszteletre kezdünk ugyanezzel a szemüveggel tekinteni, hiszen megszoktuk, hogy a fogyasztói társadalomban mindent így nézünk. Amikor Istenre, gyülekezetre, testvérekkel való közösség vállalásra, szolgálat elvégzésére ár-érték arányban tekintünk, *mi akkor vetjük meg az Isten gyülekezetét*. Miért? Gondolj egy pillanatra arra, mi történik, ha Isten így tekint ránk? Mi lett volna, ha elkezd azon gondolkozni, hogy te mennyit érsz neki, mennyit fogsz az ő konyhájára hozni, mielőtt elküldi érted a Fiát, Jézust, hogy feláldozza az életét? Megéri - nem éri meg? Jó befektetés - rossz befektetés? Nincs még egy ekkora pazarlás, mint Isten kegyelme érted és a testvéredért, a gyülekezetért, mindannyiunkért! Ő semmit nem számol, mindent odaad, mi pedig elemzünk és számítunk.

Szoktad így tekinteni Isten népét, a közösség megélését? Néha azt hiszem, a közösség többeknek addig jó, amíg felemel, inspirál, jó buli - amíg *nekem jó*. A haszna nekem jó. De gondolkoztál-e már azon, hogy az úrvacsora nem a közösség hasznáról beszél elsősorban, hanem annak gyakorlásáról? Fegyelemről, elkötelezettségről. Ha te magadba zárkózó vagy, a közösség megélése azt jelenti, hogy ráveszed magadat arra, hogy megoszd az életed másokkal. Nem azért mert jól esik, hanem azért, mert krisztusi. Ha nem érdekel a másik, ez azt jelenti, hogy de igenis meg fogom hallgatni, végig fogom hallgatni, és igen, nem mentem magam a bajaitól, kész vagyok elhordozni a terheit. Magadra veszed-e a gyengét, szolgálod-e a másikat? Ez a közösség. Ennek megélése az úrvacsora megélése, kiterjesztése. Amint ezt éljük, az istentiszteletünk, az úrvacsoránk jel.

És amikor nem: *"ítéletet eszik és iszik önmagának."* *"Károtokra jöttök össze..."* Súlyos szavak, amelyek józanságra, megtérésre hívnak. Akkor is jel az úrvacsora, de visszajára fordult jel. Ítéletünk, elveszettségünk drámai jele. Ezért hívja Isten a gyülekezetet önvizsgálatra...

3. Mire hív bennünket Isten?

Alapvetően két dolgot nevez néven az apostol: önvizsgálat és konkrét változás.

"Vizsgálja meg azért az ember önmagát, és úgy egyék abból a kenyérből, és úgy igyék abból a pohárból. Mert aki úgy eszik és iszik, hogy nem becsüli az Úr testét, ítéletet eszik és iszik önmagának." Tehát önmagunk megvizsgálása, megpróbálása annak a feltétele, hogy úgy úrvacsorázzunk, mint akik megbecsülik az Úr testét. Az önvizsgálat gyakorlata nem valami megfoghatatlan, homályos, alig megragadható dolog. Abból áll, hogy Isten elé állunk, és kérjük, Szentlelke által vizsgáljon meg, kutasson át. Tegyük mellé mércéként Isten akaratát, a Tízparancsolatot. Uram, vizsgálj meg, Lelkeddel kutass át, miközben elmélkedem törvényeden, kijelentett akaratodon. Vagy tegyünk fel kérdéseket: Mikor éltem meg a szeretetet testvéreim iránt, és mikor voltam önző és érzéketlen? Mi az a jó, amit megtehettem volna, de nem tettem meg? Senki nem mondhatja, hogy nem tudja, hogyan kell önvizsgálatot tartani. Inkább azt kell megtanulnunk őszintén kimondani, hogy nem szeretünk, vagy nem akarunk önvizsgálatot tartani. De az úrvacsora, a gyülekezet úrvacsorai ritmusa, hónapról hónapra, éppen ebben vezet és segít. Beépíti a nagyobb önvizsgálatok rendjét a közösség életébe.

Pál apostol azonban nem spiritualizálja el a kérdést, ezért egyértelműen, konkrétan hívja változásra a gyülekezet tagjait: *"ha evésre összegyűltök, várjátok meg egymást. És ha valaki éhes, otthon egyék..."* Szeretem a Biblia realizmusát és gyakorlatias voltát. Az a baj, hogy ti jóllaktok, mire a szegények megérkeznek, és ezzel megvetitek az Úr gyülekezetét és a nincstelent? Hát akkor legyetek szívesek megvárni őket az agapéval, és együtt enni. Ja, hogy ti éhesek lesztek addigra, amíg ők megérkeznek? Akkor egyetek előtte otthon. Lehet ezt kérni? Igen. Meg lehet ezt tenni? Igen. Rendezi a helyzetet? Igen (bár nyilvánvaló, hogy az önvizsgálat, bűnbánat is elengedhetetlen, hogy a szívük is megváltozzon a nincstelenek iránt). Lássuk, mennyire praktikus az az élet, ami az úrvacsorából, az istentiszteletből fakad!

Hallgasd meg azt, akit nehéz meghallgatnod. Meg tudod tenni? Menjél el a házicsoportba, közösségbe akkor is, amikor fáradt vagy. Lehetséges? Segítsél annak, akiről tudod, hogy szükségben van. Meg fogod tenni? Amikor elkötelezted magad egy szolgálatra, és váratlanul kellemesebb, vonzóbb lehetőség adódik, nem mondd le a Krisztusét azért, mert a magadé hasznosabb időtöltés neked. Képes vagy erre? Igen. És folytasd a sort azzal, amit egészen konkrétan neked mond Isten Lelke. Amiben téged hív változásra, hogy az úrvacsorát megéld. És amint mindannyian elvégezzük ezt, egyre jobban megéldjük az úrvacsora nagy csodáját, és egyre erősebb, átütőbb módon leszünk Isten jelévé, mi, a gazdagréti gyülekezet. Ámen!

(Lovas András)